

Valsts vides
dienests

Vēsturiski radioaktīvo priekšmetu nodošanas kampaņa

**Valsts vides dienesta
Radiācijas drošības centrs (VVD RDC)**

04.08.2022.

Valsts vides
dienests

Valsts vides dienesta Radiācijas drošības centra funkcijas

Uzraudzība un kontrole

- licencēšana/reģistrācija
- operatoru pārbaudes
- avotu un darbinieku datu bāzes uzturēšana
- operatoru informēšana

Medicīna

Rūpniecība

Bagāžas kontrole

Veterinārmedicīna

Iekārtu apkalpotāji

Zinātne/pētniecība

1045
operatori

Sadarbība

- starptautiskā
- ar iestādēm un NVO
- sabiedrības informēšana

Informatīvie materiāli

Apmācības/mācības

Tiesību aktu priekšlikumi

Projektu realizācija

Gatavība un rīcība radiācijas avārijās (24/7)

- novērtējums, mērījumi
- radiācijas monitoringa staciju uzraudzība
- meteoroloģisko prognožu izvērtēšana modelēšanai
- informācijas apmaiņa starptautiski
- mediju, sociālo tīklu monitorings
- ieteikumi institūcijām
- informācija sabiedrībai

Latvijas vides aizsardzības fonda projekts Nr.1-08/23/2022 "Esi zinošs-2022!"

**NEKRĀJ
RADIOAKTĪVUS
PRIEKŠMETUS,
NODOD!**

Kampaņas ietvaros

no 10.augusta līdz 10.oktobrim

Latvijas iedzīvotājiem ir iespēja **bez maksas** nodot vēsturiski radioaktīvos priekšmetus:

Pulksteņi

Militāri vēsturiskie priekšmeti

Kompasi

Radionuklīdus saturoši
dūmu detektori

Metāliski priekšmeti – dažādu
formu radioaktīvi avoti

Priekšmetu nodošanas vietas:

**VVD Radiācijas drošības centrā Rīgā un
vairākās citās Latvijas pilsētās, kā arī radioaktīvo
atkritumu glabātavā "Radons" Baldones pagastā, Ķekavas
novadā**

VVD Radiācijas drošības centrs

+371 67084308 vai +371 67084295

prieksmeti@vvd.gov.lv

Plašāk: <https://www.vvd.gov.lv/lv/radioaktivo-prieksmetu-nodosanas-kampana>

Valsts vides
dienests

Kas ir radioaktīvie priekšmeti?

Radioaktīvus avotus vai priekšmetus, kuriem pievienoti radioaktīvi materiāli īpašību uzlabošanai, iedzīvotāji var atpazīt:

- ja uz priekšmeta ir radiācijas brīdinājuma zīme vai markējums (radionuklīds, radioaktivitāte, mērvienība bekerelos vai kirijos)
- ja vizuālu norāžu nav, radioaktīvus priekšmetus var atpazīt pēc šādu priekšmetu tipiska pielietojuma un ražošanas perioda

Pulksteņi

Militāri vēsturiskie priekšmeti

Kompasi

Radionuklīdus saturoši dūmu detektori

Metāliski priekšmeti – dažādu formu radioaktīvi avoti

Valsts vides
dienests

Kādi ir radiācijas riski?

Vēsturiskie radioaktīvie priekšmeti var neradīt tūlītējus radiācijas riskus, bet radioaktivitātes dēļ ilgākā laika var nevajadzīgi palielināt cilvēka apstarojuma dozu.

! Priekšmeta bojājuma gadījumā var palielināties risks radioaktīvo materiālu nokļūšanai vidē un cilvēka ķermenī, ieelpojot vai apēdot.

Radioaktīvie priekšmeti jānodod drošai apsaimniekošanai, lai neradītu kaitējumu videi un iedzīvotājiem!

VVD Radiācijas drošības centrs **sniedz konsultācijas** par radioaktīvo priekšmetu atpazīšanu un nepieciešamajiem aizsardzības pasākumiem

Valsts vides
dienests

Radioluminiscējošā krāsa

- Radioluminiscējošā krāsa, kuras galvenā sastāvdaļa bija rādijs Ra-226, izgudrota 1900.gadā
- Radioluminiscējošo krāsu izmantoja, lai panāktu efektu, ka priekšmets tumsā spīd (piemēram, pārklājot ciparnīcas, rādītājus)
- To izmantoja dažādās plaša patēriņa precēs - pulksteņos, kompasos, un arī militārajā aprīkojumā
- Pulksteņi ar šādu pārklājumu popularitāti ieguva Pirmā pasaules kara laikā un izplatību saglabāja līdz 20.gs. 50.–60.gadiem, kad sāka izmantot veselībai mazāk bīstamas luminiscējošas vielas

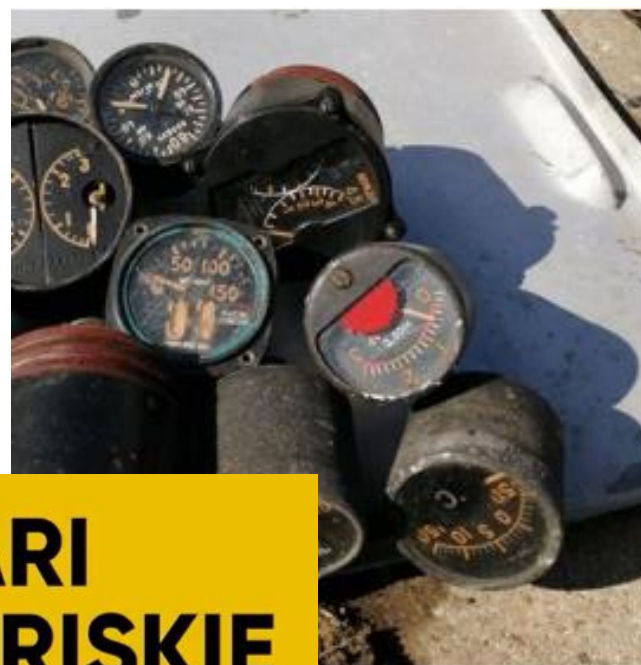
PULKSTENI

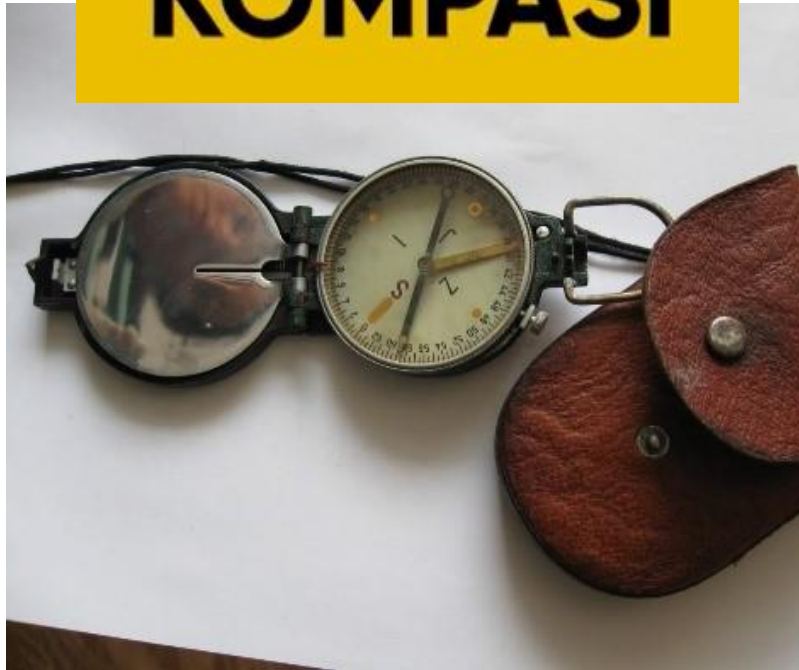

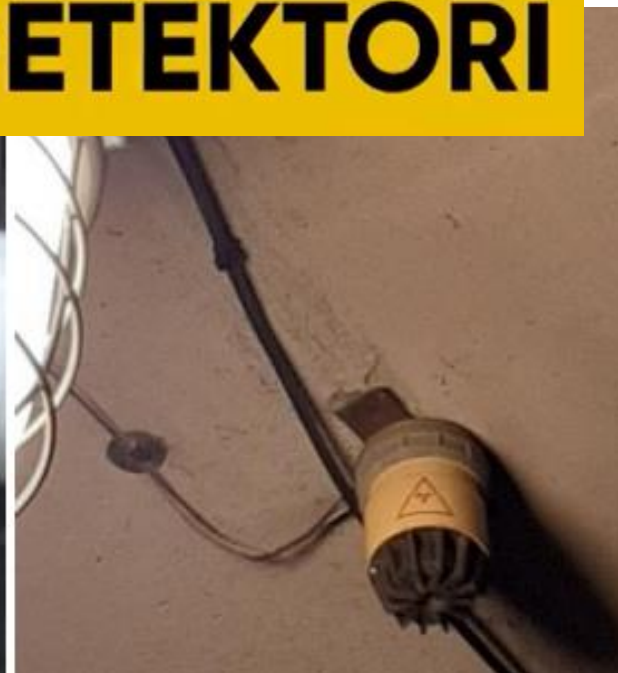
MILITĀRI VĒSTURISKIE PRIEKŠMETI

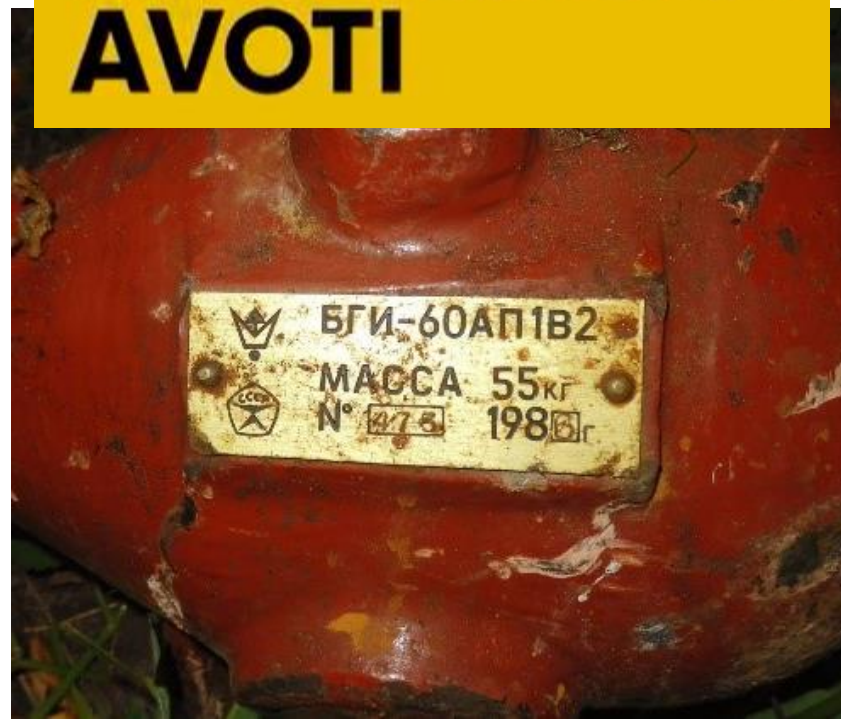
KOMPASI

RADIOAKTIVI AVOTI

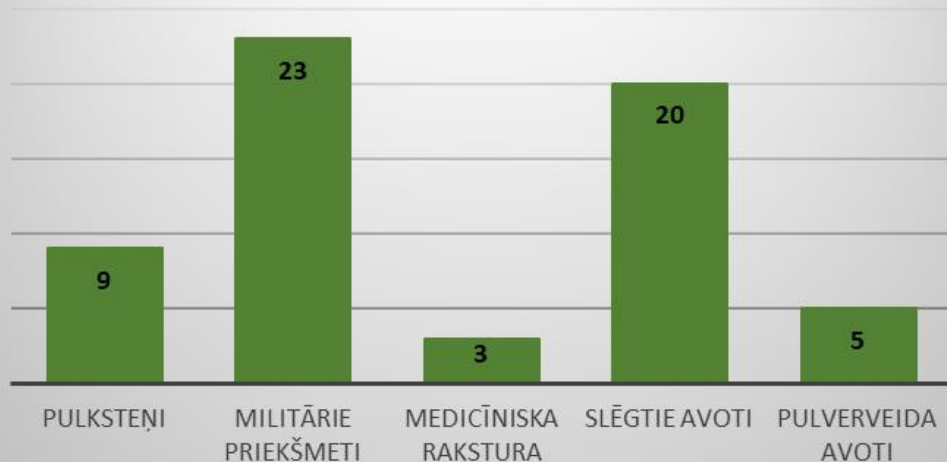
Valsts vides
dienests

Radioaktīvo priekšmetu apsaimniekošanas statistika (izņemot operatoru nodotos)

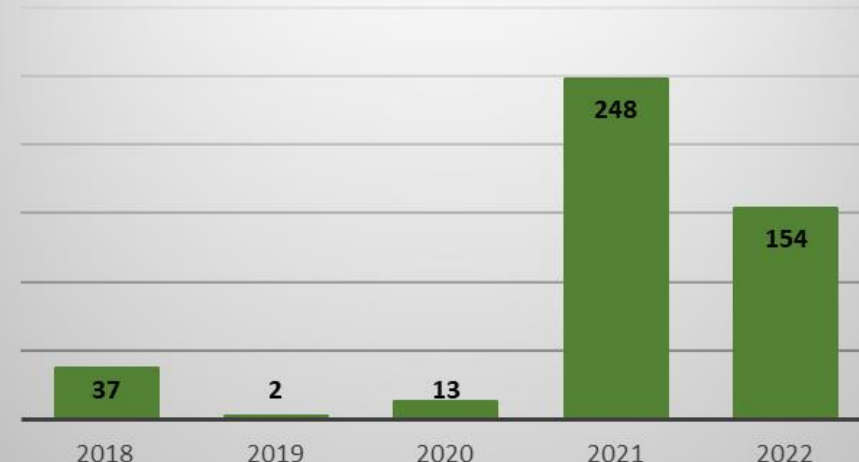
- Vidēji gadā VVD RDC veic 16 izbraukumus uz notikuma vietu, kas saistīti ar iespējams radioaktīva priekšmeta atrašanu
- Vidēji 8 izsaukumu gadījumos tiek apstiprināti radioaktīvie priekšmeti (pamatā - radionuklīds rādijs Ra-226)

Atklātie un nodotie jonizējošā starojuma avoti vai priekšmeti (2017-2022)

Atklātie un nodotie dūmu detektori, kas satur radionuklīdu Pu-239 vai Am-241

Valsts vides
dienests

Kā nodot radioaktīvos priekšmetus kampaņas ietvaros?

Iedzīvotājs
sazinās ar
RDC

RDC
inspektors
konsultē par
priekšmeta
atpazīšanu
un
aizsardzības
pasākumiem

Iedzīvotājam
tiek
atzvanīts, lai
vienotos par
nodošanas
vietu un
laiku*

Iedzīvotājs
nodod
priekšmetu,
tiek veikti
dozas jaudas
mērījumi

Priekšmetu
nogādā
LVGMC, kur
veic
padziļinātu
izpēti

* VVD RDC Rīgā, Liepājā, Daugavpilī, Rēzeknē, Jelgavā, Madonā, Ventspilī, Valmierā, radioaktīvo atkritumu glabātavā "Radons" Baldones pagastā, Ķekavas novadā

Valsts vides
dienests

Kampaņas laikā radioaktīvos priekšmetus iespējams nodot astoņās Latvijas pilsētās un radioaktīvo atkritumu glabātavā "Radons" Baldones pagastā, Ķekavas novadā.

Valsts vides
dienests

Kontaktinformācija:

**Tālr: +371 67084308
+371 67084295**

prieksmeti@vvd.gov.lv

**[www.vvd.gov.lv/lv/radioaktivo-
prieksmetu-nodosanas-kampana](http://www.vvd.gov.lv/lv/radioaktivo-prieksmetu-nodosanas-kampana)**